

<p style="text-align: center;">Силабус Із педагогічної практики бакалаврів факультету філології і журналістики</p>	
<p>Освітній ступінь – бакалавр Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) Освітня програма «Українська мова і література» Кількість кредитів – 12 Рік підготовки, семестр – 4 рік, 7 семестр Компонент освітньої програми: обов'язковий Дні занять: Консультації:</p>	
<p style="text-align: center;">Мова викладання: українська</p>	

Керівник курсу

	<p>канд. пед. наук, доц. Головата Лариса Михайлівна; канд. пед. наук, доц. Дідук-Ступ'як Галина Іванівна</p>
<p>Контактна інформація</p>	<p>Golovatalarysa111@gmail.com ; (0352) 0352-43-58-65 – деканат факультету філології і журналістики; Diduk_stupyak@ukr.net ; (0352) 0352-43-58-65 – деканат факультету філології і журналістики</p>

Опис дисципліни

Педагогічна практика – організаційна форма навчання, яка є важливою сполучною ланкою між теоретичною та практичною діяльністю студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр». Практика має допомогти студентам оволодіти сучасними методами і формами організації навчально-виховного процесу в середніх навчальних закладах різних типів, формувати у них професійні уміння і навички для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах, виховати потребу систематично поновлювати здобуті знання й творчо застосовувати їх у практичній діяльності. **Метою** проведення **педагогічної практики** бакалаврів факультету філології і журналістики є формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: здатність визначати і розв'язувати складні педагогічні та навчально-методичні задачі і проблеми у галузі дидактики, приймати відповідні рішення, пропонувати методики; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність до ефективного комунікування, готовність до співпраці з колегами, вміння працювати в колективі; навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації; здатність аналізувати зміст думки та її структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати; здатність планувати та організовувати роботу в галузі освіти, впроваджувати інноваційні технології в системі професійної освіти. Володіння базовими знаннями з педагогіки і

психології та вміння їх реалізувати. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук; володіння базовими знаннями з методики навчання української мови та літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови; вміння їх реалізувати, застосування базових методичних знань і вмінь для формування ключових і предметних компетентностей; здатність організовувати навчально-виховний процес з української мови та літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (англійської); здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів в умовах змішаного (очного і дистанційного) навчання. Здатність здійснювати вибір методів, форм і засобів навчання української мови, літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (англійської), спрямованих на розвиток учнів та їх виховання

Навчальний контент

<i>Змістовий модуль</i>	<i>Результати навчання</i>
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ У 5–9; 10–11 КЛАСАХ	<p>Провести настановчу конференцію щодо методичних вказівок для проходження і написання документації з педагогічної практики студентами 4 курсу.</p> <p>Організувати студентів для ознайомлення з дирекцією школи, педагогічним колективом, навчально-матеріальною базою навчального закладу.</p> <p>Навчити складати тематичний план уроків з української мови, української літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (для груп із додатковою спеціальністю – іноземна мова) на основі планів учителів школи для 5–9; 10–11 класів.</p> <p>Попередньо відвідати з наступним аналізом уроки української мови, української літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (для груп із додатковою спеціальністю – іноземна мова) у вище зазначених класах.</p> <p>Провести додаткові заняття із невстигаючими учнями, індивідуальну навчальну роботу з ними.</p> <p>Підготувати і провести факультативні заняття, спецкурси, тренінги з навчально-виховної роботи, української мови, української літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (для груп із додатковою спеціальністю – іноземна мова), їх обговорення.</p>

<p>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ У 5–9; 10–11 КЛАСАХ</p>	<p>Ознайомити студентів з особливостями виховної і позакласної роботи з учнями (випуск стінгазет, робота гуртків, екскурсії, тематичні вечори, брейн-ринги, диспути, круглі столи, предметні олімпіади тощо) з української мови, української літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (для груп із додатковою спеціальністю – іноземна мова).</p> <p>Здійснити взаємовідвідування та інтегроване проведення позакласних виховних заходів в інших класах, їх обговорення.</p> <p>Провести постійне здійснення виховної роботи на уроках української мови, української літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (для груп із додатковою спеціальністю – іноземна мова) упродовж педагогічної практики.</p> <p>Провести індивідуальну виховну роботу з учнями класу, за якими закріплений студент.</p> <p>Виконати обов'язки класного керівника.</p> <p>Здійснити пропедевтичну виховну діяльність із батьківським колективом класу.</p>
<p>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА, ВЧИТЕЛЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ДЛЯ ГРУП ІЗ ДОДАТКОВОЮ СПЕЦІАЛЬНОСТЮ – ІНОЗЕМНА МОВА)</p>	<p>Ознайомити студентів зі специфікою роботи педагогічного колективу, організацією та змістом роботи методичних об'єднань учителів-словесників, учителів зарубіжної літератури, іноземних мов.</p> <p>Взяти участь у педагогічних робочих нарадах школи, засіданнях методичних об'єднань.</p> <p>Ознайомити з напрацюваннями вчителів української мови, української літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (для груп із додатковою спеціальністю – іноземна мова) та з їхнім передовим досвідом.</p> <p>Здійснити роботу в бібліотеках університету, міста, школи з опрацювання навчально-методичної літератури з української мови, української літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (для груп із додатковою спеціальністю – іноземна мова) згідно з тематично-календарним плануванням уроків.</p> <p>Самостійно виготовити наочні посібники та роздавальний дидактичний матеріал.</p>
<p>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА, УЧИТЕЛЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ДЛЯ ГРУП ІЗ ДОДАТКОВОЮ СПЕЦІАЛЬНОСТЮ – ІНОЗЕМНА МОВА)</p>	<p>Вивчити наукову літературу з метою удосконалення своїх знань, навичок та умінь.</p> <p>Провести методичний аналіз мовного матеріалу уроків з метою вивчення труднощів його засвоєння, структури мотиваційної сфери навчальної діяльності учнів.</p> <p>Провести анкетування для вивчення структури мотиваційної сфери навчальної діяльності учнів.</p> <p>Вивчити та узагальнити передовий</p>

	<p>досвід учителів у викладанні української мови, української літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (для груп із додатковою спеціальністю – іноземна мова).</p> <p>Виступити на методико-педагогічних семінарах.</p> <p>Провести дослідження, необхідні для написання курсової/бакалаврської роботи з методики навчання окреслених дисциплін.</p>
--	---

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ІК 02.	Здатність визначати і розв'язувати складні педагогічні та навчально-методичні задачі і проблеми у галузі дидактики, приймати відповідні рішення, пропонувати методики, засоби, форми та способи навчання.
ЗК 03.	Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність до ефективного комунікування, готовність до співпраці з колегами, вміння працювати в колективі; здатність аналізувати зміст думки та її структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.
ЗК 05.	Самоосвітня. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 06.	Інформаційна компетенція. Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел.
ЗК 08.	Науково-дослідницька. Здатність виконувати навчально-дослідні завдання; володіння науково-дослідними методами відповідного фахового спрямування. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність.
ФК 08.	Методична. Володіння базовими знаннями з методики навчання української мови; вміння їх реалізувати, застосування базових методичних знань і вмінь для формування ключових і предметних компетентностей. Здатність організовувати навчально-виховний процес з української мови; здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів. Здатність здійснювати вибір методів, форм і засобів навчання української мови, спрямованих на розвиток учнів та їх виховання.
ПНР 1	Дослідницький. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів. Знати й розуміти систему мови. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПНР 2	Комунікативний професійно-орієнтований. Застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення.
ПНР 4	Методично-пошуковий. Бути здатним забезпечувати освітній процес з української мови в школі, використовуючи прогресивні методи й технології навчання, розвивати в учнів інтерес до філологічних і суміжних наук, організовувати індивідуальну роботу з учнями за програмами різного рівня (академічного, профільного, поглибленого). Здатність об'єктивно оцінювати науково-методичну інформацію; вільно обирати шляхи науково-методичного пошуку; професійно застосовувати наукові знання в освітній діяльності. Аргументовано пояснювати, оцінювати і зіставляти тенденції, методичні новації та розробки в галузі освіти.
ПНР 5	Проектувальний. Мати навички у проектуванні навчальних розробок та їх реалізації. Здатність застосовувати профільні знання у підготовці до уроків з української мови в школі.
ПНР 6	Організаційний. Здатність здійснювати вибір методів, форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток здібностей учнів. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.
ПНР 8	Технологічний. Здатність використовувати педагогічні технології у навчально-виховному процесі.
ПНР 10	Контрольний. Здатність підбирати систему завдань для контролю і корекції знань учнів, організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

Літературні джерела

1. Бакум З. П. Навчання української мови в старшій школі: реалії та перспективи. *Рідна школа*. 2010. №7–8. С. 57–60.
2. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови: навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2005. 79 с.
3. Голуб Н. Б. Дивосвіт: дидактичний матеріал з розвитку зв'язного мовлення для учнів 6–7 класів. Черкаси : Брама. 2000. 263 с.
4. Горошкіна О. М., Колеснікова Є. І., Нікітіна А. В. Повторюємо українську мову. 5 клас: навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2001. 96 с.
5. Грибан Г. В., Кучерук О. А. Практикум з методики викладання української мови. Київ : Кондор, 2003. 59 с.
6. Денищич Т. А., Косарева Г. С. Педагогічна практика: зміст, організація, проблемні аспекти формування педагогічної майстерності: посібник для студентів галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальність – 035 «Філологія (українська)». Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 84 с.
7. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. *Інформаційний збірник МОН*. 2012. № 4–5. С. 3–32.

8. Дороз В. Ф. Методика навчання української мови в загальноосвітніх закладах: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 386 с.
9. Дідук-Ступ'як Г. І. Методика викладання української мови: Методичні рекомендації для студентів філологічних факультетів вишів України з другою спеціальністю «Іноземна мова». Тернопіль : ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2012. 104 с.
10. Дідук-Ступ'як Г. І. Педагогічна практика в системі професійної підготовки вчителя української мови та літератури. Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. 144 с.
11. Житник Б. О. Методичний poradник. Форми і методи навчання. Харків : Видавнича група «Основа», 2005. 125 с.
12. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання /науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
13. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: методичний посібник /авт.-уклад.: О. І. Пошетун, Л. В. Пироженко. Київ : АПМН, 2002. 136 с.
14. Кузьмінський А. І., Омеляненко С. В. Технологія і техніка шкільного уроку: навчальний посібник. Київ : Знання, 2010. 335 с.
15. Кучерук А. В. Перспективні технології навчання в шкільному курсі мови: навчальний посібник, 2007. 182 с.
16. Мельничайко В. Я. Види мовного розбору. Довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. 144 с.
17. Мельничайко В. Я., Головата Л. М. Курсова робота з методики викладання української мови: методичні рекомендації. Тернопіль : ТНПУ, 2013. 28 с.
18. Мельничайко В., Головата Л. Курсова робота з методики навчання української мови як самостійна навчально-наукова праця студента. *Підготовка вчителя-філолога у педагогічному вищому навчальному закладі*. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2017 С. 223–246.
19. Методика вивчення української мови в школі: посібник для учителів / О. М. Біляєв, В. Я Мельничайко, М. І. Пентиліук, Г. Р. Передрій, Л. П. Рожило. Київ : Рад. школа, 1987. 246 с.
20. Методика викладання української мови в середній школі /за ред. І. С. Олійника. Київ : Вища школа, 1989. 439 с.
21. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах: посібник для студентів педагогічних університетів та інститутів /за ред. М. І. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2003. 301 с.
22. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навчальний посібник. 3-тє вид., доп. Київ : ВАТ «КДНК», 2001. 608 с.
23. Мороз О. Г., Сластьонін В. О., Філіпенко Н. І. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація. Київ : НПУ, 1997. 168 с.
24. Навчальні програми з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9 класи. *Українська мова і література в школах України*. 2017. №7–12.

25. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у ХХІ столітті. *Держава і освіта*. №29. 18 липня 2004. С. 4–6.
26. Нетрадиційні уроки з рідної мови. 5–11 класи /уклад. С. С. Складар, Л. І. Нечволд. Харків : Торсінг, 2004. 160 с.
27. Онищук В. А. Урок в современной школе: пособие для учителей. Москва: Просвещение, 1981. 191 с.
28. Остапенко Н. М., Симоненко Т. В., Руденко В. М. Технологія сучасного уроку рідної мови: навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 248 с.
29. Островерхова Н. М. Аналіз уроку: концепції, методики, технології. Київ : фірма «ІНКІОС», 2003. 352 с.
30. Пентиліук М. І. Стратегічні орієнтири підготовки майбутнього вчителя. *Дивослово*. 2014. №11. С. 2–6.
31. Пентиліук М. І., Окуневич Т. Г. Сучасний урок української мови. Харків : Вид. група «Основа», 2007. 176 с. (Б-ка журн. «Вивчаємо українську мову та літературу»; Вип. 7 (44)).
32. Пехота О. М., Старєва А. М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя. Миколаїв: Іліон, 2005. 272 с.
33. Пігур М. В. Програма з педагогічної практики для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» зі спеціальності «українська мова і література». Тернопіль : ТНПУ, 2012. 16 с.
34. Положення про педагогічну практику студентів Тернопільського національного педагогічного університету. Тернопіль : ТНПУ, 2007. 35 с.
35. Практикум з методики навчання української мови /колектив авторів за ред. М. І. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2003. 302 с.
36. Скуратівський Л., Шелехова Г. Концепція підручника рідної мови. *УМЛШ*. 2001. №3. С. 5–7.
37. Словник-довідник з української лінгводидактики: навчальний посібник /кол. авторів за ред. М. Пентиліук. Київ : Ленвіт, 2015. 320 с.
38. Соломатін А. Організація уроку в умовах модернізації освіти. *Відкритий урок*. 2006. №19 (20). С. 3–16.
39. Терещук Г. В., Нагачевський І. А., Каплун І. Г. Положення про організацію та проведення практик студентів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2012. 20 с.
40. Українська мова. 5–12 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Київ-Ірпінь, 2005. 176 с.
41. Урок в развивающем обучении (Система Д. Б. Эльконина – В. В. Давыдова): книга для учителя /А. К. Дусавицкий и др. Москва : Вита-Пресс, 2008. 288 с.
42. Формування мовної особистості учня /О. М. Горошкіна та ін. Луганськ : Луганський обласний інститут післядипломної пед. освіти. Резніков В., 2008. 211 с.: табл..
43. Чумаченко О. В. Технологія моделювання уроку з використанням ІКТ. *Управління школою*. 2007. №22/23. С. 58–63.
44. Ягунов В. В. Педагогіка: навчальний посібник. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Матеріали педагогічної практики, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Повторне проходження педагогічної практики відбувається із дозволу деканату під час канікул або в позааудиторний час за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності:** жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються (допускається мінімальний обсяг плагіату у розробках уроків, позакласних та виховних заходів).

- **Політика щодо відвідування:** Перебування у загальноосвітніх навчальних закладах протягом 6 годин упродовж 5 робочих днів, проведення та відвідування уроків у фахівців та колег-практикантів є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, пандемія коронавірусної хвороби, інша хвороба студента, працевлаштування, міжнародне стажування) проходження педагогічної практики може відбуватися в онлайн формі за погодженням із керівником установи чи курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за проходження педагогічної практики розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
В останні дні педпрактики у школі проводиться підсумкова педагогічна рада, на якій студенти звітують про виконану роботу, висловлюють свої зауваження та побажання представникам ВНЗ та школи. Учителі та методисти дають оцінку роботі практикантів. Вона виражається не лише характеристикою, а оцінкою в балах, які запропоновані кредитно-трансферною системою навчання.	
Бали за проведену навчально-виховну роботу під час педагогічної практики (ІНДЗ – портфоліо) спочатку виставляють предметні кафедри.	Українська мова – 31%; українська література – 26%; зарубіжна література – 18%; педагогіка – 20%; гігієна – 5%. Українська мова – 21%; українська література – 21%; зарубіжна література – 15%; англійська мова – 18%; педагогіка – 20%; гігієна – 5% (для груп із додатковою спеціальністю – іноземна мова).
Загальну оцінку педпрактики після її захисту кожним студентом виставляє кафедра української мови та методики її навчання. Результати педагогічної практики для студентів IV курсу оголошуються на	100%

підсумковій конференції і фіксуються у протоколах. Диференційований залік (презентація творчої роботи).	
--	--

До Силабусу також готуються матеріали:

1. Навчальний контент (Програма з педагогічної практики для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» зі спеціальності «українська мова і література». Методичні рекомендації «Педагогічна практика в системі професійної підготовки вчителя української мови та літератури» (автор – канд. пед. наук, доцент Дідук-Ступ'як Г. І.)).
2. Конспекти уроків та позакласних заходів.
3. Зразки аналізу відвіданих уроків.
4. Зразки дидактичного матеріалу (у тому числі і стінгазети).
5. Відеозаписи уроків і позакласних заходів.
6. *Навчально-методичний комплекс* із педагогічної практики у системі MOODLE.